

INITIATIEFVOORSTEL RAAD BLARICUM

Besluitvormend orgaan

Gemeente Blaricum – Gemeenteraad

Gemeentecode

Blaricum

Onderwerp

Aanbevelingen rapport Rekenkamer onderzoek grondbeleid gemeente Blaricum.

Portefeuillehouder

Fractievoorzittersoverleg

Openbaar

Ja

Korte inhoud

De Rekenkamer heeft onderzoek gedaan naar hoe het grondbeleid functioneert in relatie tot actuele ambities en in hoeverre historische keuzes de bestuurlijke handelingsruimte bepalen. Dit is vertaald in een rapportage en conclusies en aanbevelingen ten behoeve van de gemeenteraad. Tijdens de vergadering van de raadscommissie d.d. 11 februari jl. is het rapport aangeboden aan de raad.

Besluiten

Ten aanzien van de aanbevelingen besluit de raad als volgt:

- ad 1 en 2 (Breng strategische ambities in balans, Actualiseer het grondbeleid en versterk het zelflerend vermogen):
Deze aanbevelingen niet over te nemen, de nota grondbeleid en overige beleidsvisies op dit thema zijn vrij recent vastgesteld.
- ad 3 en 4 (Verbeter governance rondom de Agrarische Stichting Blaricum, Behandel de ASB als verbonden partij in de controlerende rol):
Deze aanbevelingen en gedachtengang niet over te nemen. De ASB niet op te nemen in de paragraaf Verbonden partijen van de jaarrekening en begroting en tevens te onderschrijven dat de burgemeester in het bestuur van de ASB de belangen behartigt van de gemeente en er derhalve geen sprake is van (een risico op) belangenverstrengeling.
- Ad 5 (Houd financiële gevolgen van grondbeleid in beeld):
De financiële gevolgen van het grondbeleid zijn en blijven voldoende in beeld via de bestaande P&C instrumenten.
- Ad 6 (Regionale samenwerking en verantwoording):

De gemeenteraad is van mening voldoende betrokken te zijn en invloed te hebben op de totstandkoming van regionale visie- en besluitvorming.

- Ad 7 (Kennisborging en scenariodenken):

Te onderschrijven dat de BEL organisatie voldoende is ingericht t.a.v. kennisborging en scenariodenken.

Aanleiding voorstel

De Rekenkamer heeft onderzoek gedaan naar het grondbeleid en de grondpositie van Blaricum. Meer specifiek wilde de Rekenkamer hierbij ook kijken naar de overdracht van grond aan externe stichtingen, de Agrarische Stichting Blaricum (ASB) en het Goois Natuurreservaat (GNR). De vraagstelling is gedurende het onderzoek verbreed van onderzoek naar grondbeleid sec in de richting naar de vraag in hoeverre historische keuzes op het gebied van grondbeleid de flexibiliteit van de gemeente in de toekomst bemoeilijkt. Het onderzoek is uitgevoerd door een extern bureau.

De resultaten zijn via een rapportage met conclusies en aanbevelingen aangeboden en besproken tijdens de raadscommissie d.d. 11 februari 2026. In het fractievoorzittersoverleg d.d. 9 maart jl. is besloten om dit onderwerp te agenderen voor de raadsvergadering van 31 maart a.s. via een initiatiefvoorstel. Dat voorstel ligt nu voor.

Doel

Een besluit nemen over het onderzoeksrapport en de conclusies en aanbevelingen van de Rekenkamer t.a.v. grondbeleid.

Toelichting besluit (argumenten)

Bij de opstelling van de rapportage en de conclusies en aanbevelingen heeft de Rekenkamer gelegenheid geboden voor een ambtelijke en bestuurlijke reactie (van het college). Daarvan is gebruik gemaakt en zijn er correcties op een aantal onderdelen doorgevoerd in de concept-rapportage en conclusies en aanbevelingen. Niet alle reacties vanuit de organisatie en het college zijn overgenomen door de rekenkamer.

Aan de hand van de aanbevelingen van de Rekenkamer zoals opgenomen onder “Conclusies en aanbevelingen” is puntsgewijs een reactie opgesteld. Deze reactie bepaalt ook de nadere inhoud van de toelichting (argumenten) in dit voorstel ter onderbouwing van de conclusie en het voorgestelde besluit.

Toelichting reactie per aanbeveling van de Rekenkamer (zoals opgenomen in het rapport onder de “conclusies en aanbevelingen”)

1. ***Breng strategische ambities in balans***
2. ***Actualiseer het grondbeleid en versterk het zelflerend vermogen***
3. ***Verbeter governance rondom de ASB (Agrarische Stichting Blaricum)***

4. *Behandel de ASB als verbonden partij in de controlerende rol*
5. *Houd financiële gevolgen van grondbeleid in beeld*
6. *Regionale samenwerking en verantwoording*
7. *Kennisborging en scenariodenken*

Ad 1 en 2. Breng strategische ambities in balans, Actualiseer het grondbeleid en versterk het zelflerend vermogen.

Het huidige grondbeleid is vastgelegd in de nota grondbeleid 2021 – 2031 en een uitwerking hiervan. Dit beleid is nog steeds actueel en voor ons geen aanleiding dit nu te actualiseren. Mocht na de verkiezingen blijken dat een nieuwe coalitie andere ambities heeft voor de toekomst dan de huidige coalitie, dan kan altijd worden gezien of actualisering van het huidige beleid nodig is, wat overigens ook kan gelden voor andere beleidsstukken, zoals bijv. een woonvisie.

In bestaande stukken zoals het coalitieakkoord, de strategische visie, de woonvisie, de omgevingsvisie en agrarische nota is voldoende vastgelegd wat het toekomstig beleid is en welke kaders daarbij gelden ten aanzien van toekomstige woningbouw en daarvoor geschikte locaties, waarmee tevens duidelijk is wanneer een faciliterend en wanneer een actief grondbeleid kan worden ingezet. Een actief grondbeleid wordt hierin ook niet uitgesloten.

Ad 3 en 4. Verbeter governance rondom de ASB (Agrarische Stichting Blaricum), Behandel de ASB als verbonden partij in de controlerende rol.

Vertegenwoordiging vanuit het college in besturen van de diverse verbonden partijen en samenwerkingspartners, als lid van het Dagelijks bestuur, Algemeen bestuur of andere vormen van (verlengd) bestuur kan altijd betekenen dat de belangen uiteen kunnen lopen voor wat betreft het belang van de gemeente versus het belang van de betreffende verbonden partij of samenwerkingspartner. Dat geldt dus niet alleen voor de ASB, maar ook voor diverse andere partners. In de “eigenaarsvergadering” worden alle belangen gewogen.

Wij erkennen het belang van de ASB als belangrijke (samenwerkings-)partner voor het behoud van het agrarisch karakter van Blaricum. We hebben een bestuurlijk belang bij de ASB en zijn in het bestuur vertegenwoordigd, zoals we dat ook zijn bij andere samenwerkingspartners in verschillende vormen van bestuur. We erkennen dat dit een bijzondere constructie is, tegelijkertijd is dit een vorm van verlengd bestuur waarin zowel de gemeente als de aangesloten zijn vertegenwoordigd. De opzet, waarbij de burgemeester de belangen van de gemeente vertegenwoordigd in het bestuur is bewust op deze wijze neergezet. De raad hecht een groot belang aan de vertegenwoordiging van de belangen van de gemeente in het bestuur van de ASB. Eventuele wijziging van

de governance vereist unanieme besluitvorming in het bestuur, wat bij verdeelde meningen niet eenvoudig te realiseren is.

De gemeente Blaricum heeft echter geen financieel belang in de ASB. Volgens artikel 1 van de BBV (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) is een Verbonden partij: een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie onderscheidenlijk gemeente een **bestuurlijk en een financieel** belang heeft. Dat geldt dus niet voor de deelname van de gemeente in de ASB.

Bij ontbinding van de ASB worden de onroerende goederen (zoals opgenomen in de akte uit 1990) om niet overgedragen aan de gemeente Blaricum. De Rekenkamer geeft in het rapport aan:

Het is juist dat in de oprichtingsakte is vermeld dat bij ontbinding de onroerende goederen om niet worden overgedragen aan de gemeente. Deze akte heeft echter haar rechtsgeldigheid verloren door opvolgende statuten. In het meest recente is de betreffende zin niet opgenomen, waardoor onduidelijk is aan wie het onroerend goed toevalt bij ontbinding. Ons advies is te verzoeken dat de ASB dit weer in de statuten opneemt, zodat er duidelijkheid ontstaat. Het is correct dat de gemeente hier geen zeggenschap meer heeft en afhankelijk is van de meerderheid van het bestuur.

Tijdens de bespreking in de raadscommissie heeft de Rekenkamer mondeling aangegeven dat hun opmerking over de akte niet juist is. De akte is wel degelijk nog steeds rechtsgeldig. De bepalingen in de akte gaan voor de bepalingen in de statuten, wat door de Rekenkamer ook mondeling bevestigd is. Zie verder ook onder “kanttekeningen”.

Er is derhalve geen onduidelijkheid wat er dient te gebeuren met de gronden bij ontbinding van de stichting. De ontwikkelingen en handelingen van de ASB zijn beperkt van aard en daar waar nodig volgens de statuten en aktes moet de ASB dienovereenkomstig handelen. Gelet op het voorgaande zien wij geen noodzaak om de ASB op te nemen in de paragraaf Verbonden partijen van de jaarrekening en begroting van de gemeente. De raad wordt regelmatig bijgepraat en geïnformeerd over ontwikkelingen bij de ASB.

Ad 5. Houd financiële gevolgen van grondbeleid in beeld.

De financiële positie en Algemene reserve van de gemeente is, mede door de opbrengsten uit de Blaricummermeent, in ieder geval voor een langere periode goed geborgd en dusdanig stevig dat we als gemeente substantieel kunnen investeren in grootschalige reconstructies van diverse woonwijken. De paragraaf Grondbeleid wordt jaarlijks geactualiseerd bij de begroting, waarbij ook nadrukkelijk wordt stil gestaan bij grondposities, risico's en “stille reserves”.

Ad 6. Regionale samenwerking en verantwoording.

De gemeente is zeer actief vertegenwoordigd in regionale samenwerkingsverbanden. De belangrijkste in dit verband zijn de regio G&V en de MRA. In beide regio's worden ook regelmatig de gemeenteraden betrokken en/of zijn hierin vertegenwoordigd. Met name in de regio G&V zijn er veel vormen van periodiek bestuurlijk overleg via o.a. portefeuillehoudersoverleggen en wordt er goed samengewerkt op het vlak van regionale visievorming voor bijvoorbeeld het fysiek domein. Via regiopodiums en formele zienswijze procedures hebben ook de gemeenteraden invloed op totstandkoming van visievorming en besluitvorming.

Ad 7. Kennisborging en scenariodenken

Kennisborging en scenario denken is niet nieuw en geldt niet alleen voor het grondbeleid. De BEL organisatie is hier al op (in)gericht.

Conclusies en advies

Overall gezien is de conclusie dat het rapport, de conclusies en aanbevelingen van de Rekenkamer thans voor kennisgeving kunnen worden aangenomen en nu geen aanleiding geven tot aanpassing van de nota grondbeleid uit 2021.

Het huidige, vigerende, grondbeleid is situationeel:

Situationeel wordt als volgt omschreven: afhankelijk van de ontwikkeling wordt gekozen voor een actief, passief of faciliterend grondbeleid. In de praktijk wordt alleen een actieve grondpolitiek gevoerd wanneer het gaat om een dringend gewenste opgave. Opgaven die gewenst zijn, zal de gemeente stimuleren en faciliteren maar niet actief realiseren. In de nota staat daarom als conclusie of samenvatting: Blaricum voert een faciliterend grondbeleid, tenzij er een dringend gewenste opgave bestaat, in dat geval wordt een actief grondbeleid toegepast.

Overigens heeft het college nader onafhankelijk juridisch advies gevraagd over de governance van de ASB in relatie tot de positie van de burgemeester in het bestuur. Dit advies onderschrijft onze reactie op de aanbevelingen van de Rekenkamer.

Kanttekeningen

1.1 Het onderzoek is uitgevoerd door de Rekenkamer

De rapportage van de Rekenkamer is rechtstreeks aangeboden door de Rekenkamer aan de gemeenteraad. De inhoud van de rapportage is dan ook geheel voor rekening van de Rekenkamer. De ambtelijke organisatie en het college hebben weliswaar gelegenheid gekregen voor een ambtelijke en bestuurlijke reactie, maar de Rekenkamer bepaalt zelf of zij op basis daarvan hun rapportage wel of niet aanpassen. Vervolgens is het aan de gemeenteraad om te bepalen wat zij met de conclusies en aanbevelingen doen van de Rekenkamer.

Zowel bij de toelichting door de Rekenkamer als bespreking ervan in de raadscommissie is de nadruk gelegd op de ASB en de positie van de gemeente daarbij, terwijl het doel van het onderzoek is gericht op het grondbeleid in algemene zin. Daarbij heeft onafhankelijk juridisch advies ten aanzien van de governance van de ASB in relatie tot de positie van de burgemeester in het bestuur aangegeven dat er geen sprake is van belangenverstrengeling, maar juist sprake is van het waarborgen van belangen van de gemeente.

1.2 De inhoud van de rapportage bevat op enkele onderdelen niet de juiste informatie.

Op 2 onderdelen kloppen de inhoud van de rapportage en conclusies en aanbevelingen niet. De Rekenkamer heeft dit tijdens de commissiebehandeling toegelicht en weersproken namelijk:

- De akte uit 1990 t.a.v. de overdracht van onroerende goederen van de gemeente aan de ASB bepaalt dat bij opheffing van de ASB de onroerende goederen in eigendom om niet worden overgedragen aan de gemeente. In de Statuten van de ASB is daarover niets opgenomen, maar dat is niet relevant, want de akte blijft geldig, ongeacht wat er in Statuten is geregeld.
- In de rapportage wordt gesproken over mogelijke belangenverstrengeling t.a.v. deelname van de burgemeester in het bestuur van de ASB. Mondeling heeft de Rekenkamer tijdens de bespreking in de raadscommissie aangegeven dat ze dit niet zo bedoeld hebben, maar alleen wilde wijzen op het risico van dubbele petten bij deelname aan het bestuur van de ASB.

Duurzaamheid

N.v.t.

Vastgesteld wettelijk- en beleidskader

Gemeenschappelijke regeling Rekenkamer BEL-gemeenten

Nota Grondbeleid 2021-2031 Gemeente Blaricum

Relatie BEL-gemeenten en BEL Combinatie

Dit onderzoek is specifiek voor Blaricum uitgevoerd.

Financiën

Het onderzoek is uitgevoerd binnen het beschikbare budget voor de Rekenkamer.

Begrotingswijziging nodig?

Nee

Uitvoering

Na besluitvorming is verder geen actie nodig ter uitvoering van het raadsbesluit.

Communicatie

Na besluitvorming de Rekenkamer informeren over het raadsbesluit.

Bijlagen

Rapportage grondbeleid gemeente Blaricum Rekenkamer BEL

Conclusies en aanbevelingen onderzoek naar grondbeleid gemeente Blaricum

Nota Grondbeleid 2021–2031 Gemeente Blaricum

Plan van aanpak Rekenkamer BEL onderzoek grondbeleid Blaricum

Raadsbesluit

Steller

P. van Dijk(pdijk).

Registratiedatum

11 maart 2026